

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DE LA LARGU

(r. Filimon Sîrbu, reg. Galați)

COLECTIVUL științific al Muzeului regional de istorie Galați a continuat săpăturile arheologice de salvare de la Largu, între 23 septembrie și 16 octombrie 1957, avînd în planul cercetărilor următoarele obiective:

I. Epuizarea săpăturilor din cimitirul sarmatic din duna nr. 1.

II. Continuarea săpăturilor pe terasa inferioară a Călmățuiului, partea de nord a dunelor (duna nr. 1 și nr. 2), pentru descoperirea locuințelor din așezarea contemporană cimitirului sarmatic (secolele III—IV e.n.), perioada de început a migrației popoarelor.

III. Efectuarea unui sondaj documentar în popina gumelnițeană, situată în partea de nord-est a comunei Largu.

IV. Executarea unui sondaj în comuna Bălteni, învecinată comunei Largu, același raion, în locul depistat (o lutărie) cu ocazia periegezei din anul 1956.

DESCRIEREA SĂPĂTURII

I. Avîndu-se în vedere importanța istorică a cimitirului sarmatic, din duna nr. 1 de la Largu, se impunea o cercetare minuțioasă în vederea salvării restului de materiale.

Pentru îndeplinirea acestui plan, s-au trasat șase șanțuri (nr. 18—23), în jumătatea de est a dunei, orientate est-vest, dispuse la dreapta și la stînga șanțului transversal săpat în anul 1956. Șanțurile sînt lungi de 13,50 m—16 m, late de 2 m, adînci de 1—1,50 m, plasate la 2 m unul de celălalt.

Rezultatul săpăturilor ne-a confirmat faptul că mormintele au fost plasate exclusiv în centrul dunei și în partea dominantă a acesteia (pe culme). Este vorba de opt morminte sarmatice, unice în țară prin bogăția inventarului lor, descoperite în anul 1956¹.

Cu lucrările din 1957 considerăm terminate săpăturile de salvare din duna nr. 1, rămînînd pe viitor să se facă cercetări și în duna nr. 2 din apropierea acesteia, unde de asemenea s-au găsit la suprafață oseminte omenești și obiecte de tip sarmatic (secolele III—IV e.n.).

II. În continuare s-au efectuat săpături pe terasa inferioară a Călmățuiului, la 360 m nord față de duna nr. 1, la 55 m de marginea terasei și la 35,50 m est față de sondajul din 1956 (vezi planul săpăturilor, fig. 2). Au fost secționate două șanțuri lungi de cîte 18 m, late de 2 m, la interval de doi metri unul de altul, făcîndu-se degajări între ele.

¹ I. T. Dragomir, *Raport asupra săpăturilor între-*

prinse la Largu în toamna anului 1956, în Materiale, V, p. 475.

Săpăturile au dat la iveală două straturi arheologice de locuire ce aparțin unor culturi diferite:

Stratul de la suprafață (cel mai nou) corespunde perioadei de început a migrației popoarelor (secolele III—IV e.n.). Acesta s-a descoperit la baza solului vegetal negru nisipos, în pământul cafeniu nisipos, fiind la mică adâncime ($-0,25$ — $-0,30$ m), și de aceea arăturile cu tractorul au contribuit în mare măsură la distrugerea așezării prin dislocarea și fărîmarea materialului arheologic.

Al doilea strat arheologic (mai vechi) se află la baza pământului cafeniu nisipos și cuprinde urme sporadice de locuire specifice culturii « Zolniki », grupul de tip

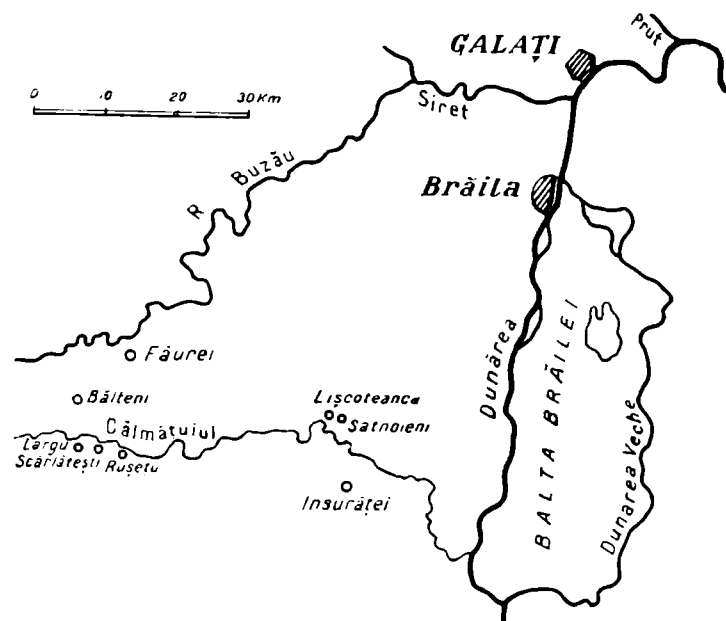

Fig. 1. — Valea Călmățuiului. Săpăturile de la Lărgu și Bălteni.

Stratul migrației. Pe traseul șanțului nr. 1, în partea de mijloc și la capătul de nord al acestuia, precum și în intervalul dintre șanțuri (1 și 2), au fost descoperite urme materiale a două locuințe (fig. 2): una de suprafață, concretizată printr-o masă de chirpici ars, iar a doua printr-o groapă de bordei. Ambele sînt de formă rectangulară, cu laturile variînd între $3 \times 4,50$ m, orientate NNE-SSV, fiind expuse cu fața spre ESE, probabil pentru a primi cît mai multă lumină (fig. 2). Acestea au sfîrșit prin incendiu.

Inventarul locuinței de suprafață. Săpăturile au scos la iveală un număr însemnat de fragmente ceramice fără posibilitatea de a fi reconstituite; pietre de rîu, multe oase de animale domestice, de oi, capre, porci, vite mari (bovine și cabaline), un fragment de os cu vîrf, prevăzut cu o gîuitură la cap pentru agățat (acesta a fost probabil un împungător), precum și un fragment de cute.

Din punct de vedere al importanței materialului, ceramica ocupă primul loc. În general aceasta se poate împărți în trei grupe:

a) Ceramică de bună calitate, lucrată la roata olarului, bine arsă, de culoare cenușie și cenușiu-gălbui (ca la Cavadinești)¹, variată ca forme și dimensiuni (fig. 3/1—7).

Noua, aparținînd fazei de început a primei epoci a fierului.

Fragmentele ceramice descoperite aparțin unor vase făcute dintr-o pastă impură ce are în compoziția sa multe cioburi pisate. Ceramica este arsă la cărămiziu-roșcat sau cenușiu-gălbui. După aspectul cioburilor, acestea aparțin îndeosebi vaselor cu pereții aproape drepecți (verticali) și buza ușor evazată. În privința decorului primează brîul simplu în relief sau alveolar, aplicat în general pe umerii vasului (fig. 3/15—17). Se întîlnesc și vase cu buza alveolată. Unele cioburi au atît pe fața exterioară cît și pe cea interioară un fel de striațiuni neregulate.

¹ În vara anului 1957 s-au efectuat săpături arheologice la Cavadinești, raionul Berești, regiunea Galați, unde a rezultat printre altele și ceramică de acest fel

(secolele III—IV e.n.). Vezi raportul meu în acest volum.

b) Ceramică cu mult degresant, zgrunțuroasă la pipăit, bine arsă, de culoare cenușie sau cărămidie, lucrată la roată, întrebuințată exclusiv ca vase de bucătărie, avînd urme de afumare, sau chiupuri pentru păstratul proviziilor (fig. 3/8—10).

c) Din grupa a treia face parte ceramica de calitate inferioară din punct de vedere al pastei, cu multe impurități, în special cioburi pisate în amestecul ei, lucrată rudimentar cu mîna, fiind mult mai săracă în ceea ce privește formele vaselor (fig. 3/11).

Printre cioburile descoperite, se numără și fragmentele de amforete și amfore de factură romană (fig. 3/12—13).

Atît pasta, tehnica prelucrării, decorul și formele vaselor, cît și restul materialului descoperit, sînt elemente specifice fazei de început a migrației popoarelor (secolele III—IV e.n.).

Inventarul bordeiului. Materialul arheologic rezultat din bordei este similar cu acela al locuinței de suprafață, fapt ce ne confirmă contemporaneitatea lor, cu singura deosebire că aici ceramica lucrată grosolan cu mîna se află într-o proporție ceva mai mare. Dintre cioburile de categoria aceasta face parte și un fragment dintr-un capac cu butonul plat, de formă circulară (fig. 3/14).

Pe baza materialului rezultat în urma săpăturilor întreprinse în anii 1956—1957, se poate concluda că aici, pe terasa inferioară a Călmățuiului, a existat o așezare omenească ce aparține unei populații ce se ocupa în egală măsură cu creșterea vitelor și agricultura, dar avînd un caracter temporar specific populațiilor de crescători de vite.

În privința asemănărilor esențiale ce există între inventarul acestei așezări și acela al cimitirului sarmatic (din secolele III—IV e.n., descoperit în duna nr. 1) din apropiere, reiese destul de clar în primul rînd că sînt contemporane, iar în al doilea rînd că au și unele trăsături comune, sau afinități, rezultate îndeosebi din comparația materialului ceramic, precum și al obiectelor de podoabă.

O situație similară cunoaștem de asemenea pe teritoriul R. S. S. Moldovenești (raionul Florești), în împrejurimile satului Bocani, unde s-a descoperit o așezare și un cimitir sarmatic, datate după fibule în secolele II—IV e.n.¹

III. Cu ocazia cercetărilor de suprafață întreprinse de noi în vara anului 1953², pe teritoriul comunei Largu, am descoperit urmele de locuire ale unei așezări de tip Gumelnița, de la sfîrșitul epocii neolitice, situată pe o popină din lunca Călmățuiului, la 200 m nord-est de comună.

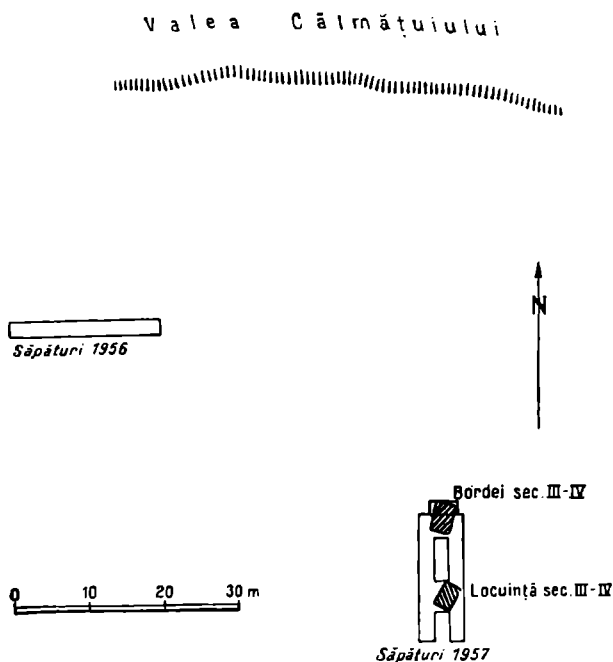

Fig. 2. — Largu. Schița sondajelor de pe terasa inferioară a Călmățuiului (1956—1957).

¹ G. B. Fedorov, *К вопросу о сарматской культуре в Молдавии*, în *Известия Молдавского Философского Академии Наук СССР*, 4 (31), 1956, p. 65

(rezumatul în limba franceză).

² I. T. Dragomir, *Cercetări arheologice pe valea Călmățuiului*, în *Materiale*, III, 1957, p. 308—309.

Popina este folosită de multe ori ca adăpost contra vînturilor de către cio-
banii care-și instalează stînele sau bordeiele la poalele ei, cauzîndu-i stricăciuni
prin săparea gropilor.

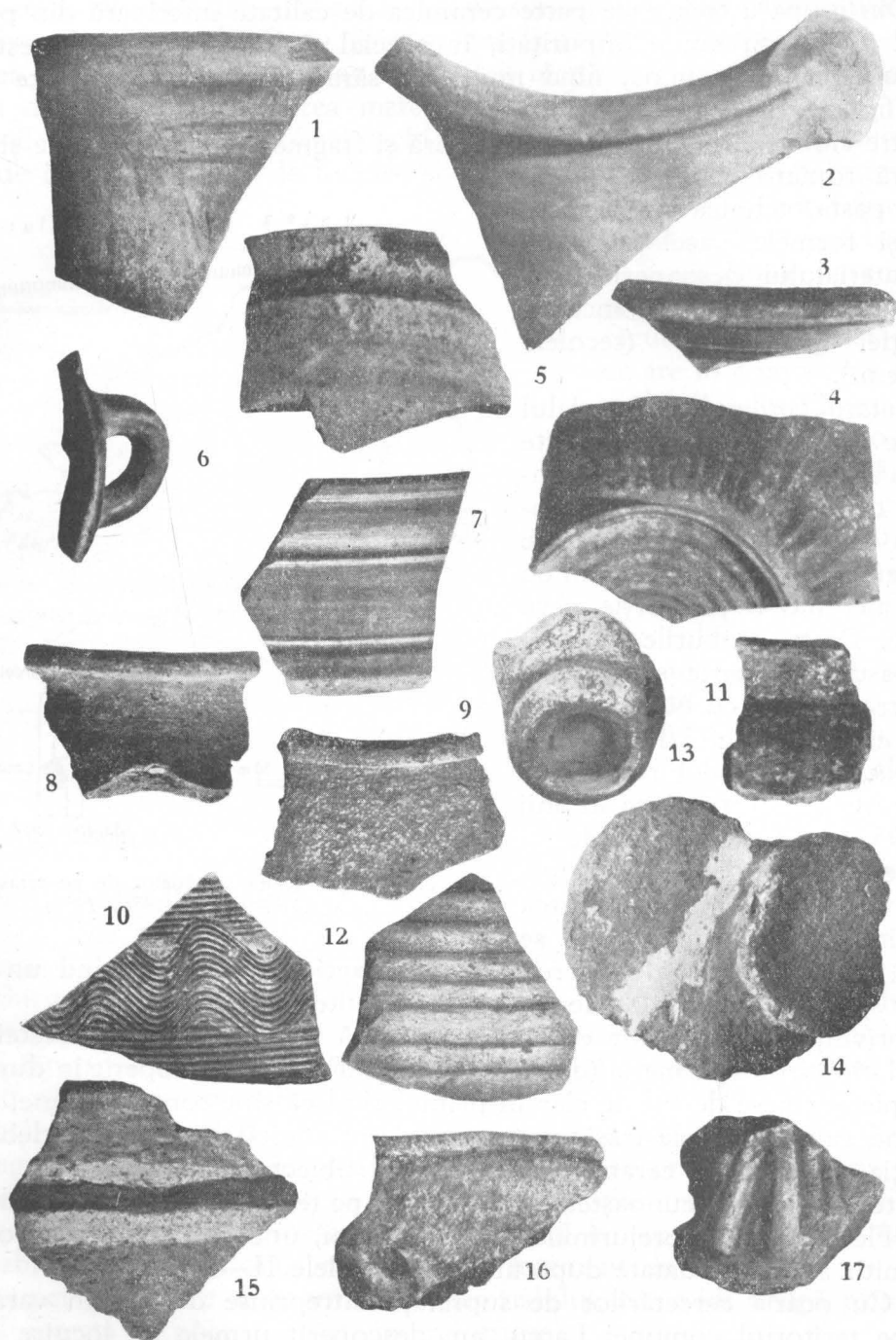

Fig. 3. — 1—14, fragmente ceramice din locuința de suprafață și bordei sec. III—IV e.n.
de la Lărgu; 15—17, faza de început a primei epoci a fierului.

Sondajul a fost efectuat cu dublu scop: unul documentar, pentru a se putea verifica
unele materiale culese cu cîțiva ani în urmă de pe această popină, și în al doilea rînd pen-
tru a obține materiale în vederea completării colecțiilor muzeale privind epoca neolitică.

Sondajul a constatat din săparea unui șanț lung de 30 m, lat de 2 m, adânc de 1—1,20 m, atingînd 2,10 m în regiunea gropilor. Este orientat NE-SV, trasat transversal în capătul de nord-vest al popinei și anume în punctul dominant al acesteia.

Faptul că sondajul de aici s-a limitat la un singur șanț nu ne-a permis observații stratigrafice concludente, deoarece nu s-a putut determina dacă stratul gumelnițean se compune din unul sau două niveluri de locuire. Totuși, pe baza unor fragmente ceramice caracteristice (de calitate superioară), s-a dedus cu oarecare rezervă că cele mai vechi urme de locuire de pe această popină ar aparține culturii de tip Boian (probabil o fază târzie).

Spre extremitățile șanțului au ieșit la iveală multe bucăți de chirpici ars, pe alocurea puțin masat, resturi de la dărîmăturile locuințelor, care desigur au sfîrșit prin incendiu.

În profilul șanțului s-a putut delimita conturul a patru gropi: două moderne umplute cu pămînt negru, chirpici și cioburi, și două gumelnițene; prima de dimensiuni mari, de forma unui clopot, era umplută cu cenușă, cărbuni și cioburi de tip Gumelnița. Cealaltă, fiind redusă ca proporții, după aspectul ei părea a fi servit drept groapă pentru furca unei locuințe.

Unelte. Dintre uneltele descoperite putem enumera numai cîteva și anume: o rîșniță primitivă de mîină, din piatră, puternic alveolată din cauza unei folosiri intense; cinci lame de silex; trei toporașe plate de piatră; două de marnă și unul de silex, de formă dreptunghiular-trapezoidală, puternic degradate. Amintim de asemenea și un colăcel de silex, care după formă și dimensiuni seamănă cu o fusaiolă, precum și un fragment de greutate de plasă pentru pescuit sau, probabil, de război de țesut etc.

Ceramica. Ceramica rezultată din popina gumelnițeană de la Largu este dintr-o pastă de calitate relativ bună, conținînd mai mult sau mai puțin degresant, amestecat într-un procent direct proporțional cu dimensiunile și felul de întrebuințare al vaselor. Ceramica este lucrată în mod artistic cu mîina, bine arsă, de culoare cărămizie-gălbuie, cenușie sau brun-cenușie, sgrunțuroasă în spărtură. Vasele de proporții mici cu pereții subțiri sînt sonore la lovire (e vorba de ceramică de calitate superioară).

Printre fragmentele ceramice descoperite se numără și unele deosebite oarecum de cultura gumelnițeană, probabil de tradiție mai veche, aparținînd culturii de tip Boian. Cîteva fragmente ceramice provin de la cutii suport, de formă paralelipedică, ornamentate prin decor incizat, cu urme evidente de pictură crudă (fig. 4/1—2).

În ceea ce privește ceramica gumelnițeană, după consistența pastei, tehnica prelucrării, varietatea formelor și decorul vaselor, se poate împărți în trei grupe: a) ceramică grosolană, b) ceramică bună și c) ceramică de calitate fină (superioară).

a) Din prima grupă fac parte de obicei vasele de proporții mari și mijlocii, de uz comun, foarte frecvente în cultura Gumelnița, precum și în alte culturi neolitice, fiind ornamentate prin brîuri alveolare și barbotină.

b) Din grupa a doua fac parte în general vase de proporții diferite, avînd întietate oarecum cele mijlocii. O mare parte din repertoriu îl ocupă castroanele și străchinile cu buza îngroșată întoarsă către interior. Forme asemănătoare sînt bine cunoscute în straturile A și B de la Gumelnița¹, precum și în așezarea de tip Gumelnița-Ariuşd de la Stoicani² etc.

¹ Vladimir Dumitrescu, *Fouilles de Gumelnița*, în *Dacia*, II, 1925, p. 59, fig. 27/3—4.

² M. Petrescu-Dimbovița, *Cetățuia de la Stoicani*, în *Materiale*, I, 1953, p. 45, fig. 16/22 și p. 83, fig. 32/3—6.

c) Ceramica grupei a treia este net superioară sub toate aspectele. Aceste vase au de obicei dimensiuni mici și pereții subțiri. Din punct de vedere tipologic, repertoriul este bogat și variat, identificându-se deocamdată cele caracteristice, de pildă: paharele bitronconice, pictate cu alb pe fond roșu, cunoscute ca « pahare protocucuteniene », care-și găsesc analogii într-o serie de forme întâlnite în așe-

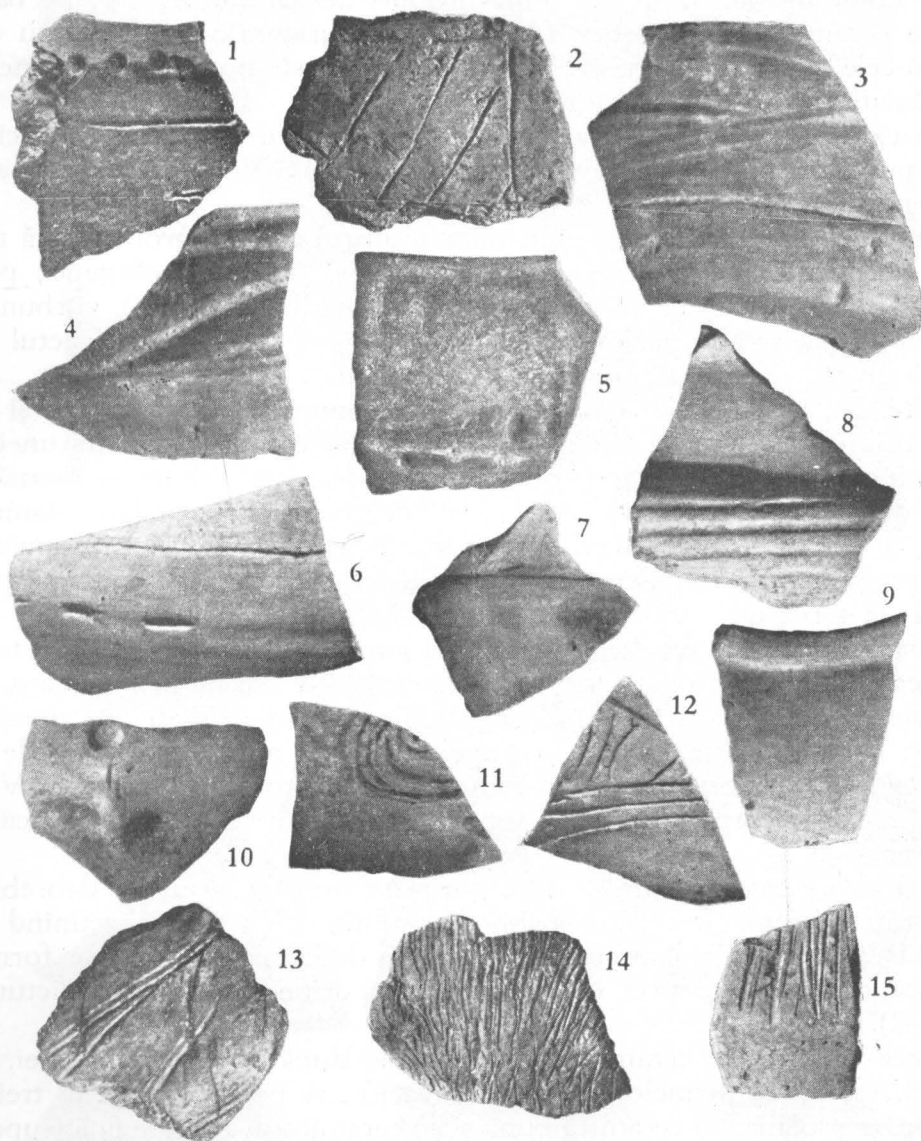

Fig. 4. — Fragmente ceramice din popina de la Lărgu: 1—2, cultura Boian, restul cultura Gumelnița.

zările protocucuteniene și de tip Ariușd, dar mai ales în cultura Gumelnița-Ariușd (Aldeni și Stoicani; fig. 4/3—4).

De asemenea, s-au mai putut identifica vasele cu umăr, ornamentate prin alveole adâncite (fig. 4/5—6), vasele bitronconice cu umăr unghiular (carenate), similare celor de la Stoicani din nivelurile 4—6 (fig. 4/7—8); vasele piriforme (fig. 4/9); urnele cu picior, cupele și altele.

În ceea ce privește decorul, vasele din grupele b și c se bucură de o atenție deosebită, decorul fiind redat prin incizii de linii subțiri și adânci (fig. 4/11—12),

sau linii întretăiate în mod neregulat (fig. 4/13—15); prin caneluri adânci (fig. 4/8) și pliseuri fine, și într-o mai mare măsură prin pictură (fig. 4/3—4).

Analiza materialelor arheologice și în special a celor ceramice ne arată că avem aci două grupe culturale: în prima grupă se încadrează cele câteva fragmente ceramice ce aparțin culturii Boian și anume unei faze de sfârșit. Restul materialului ceramic își găsește analogii pe de o parte în cultura Gumelnița, iar pe de altă parte în cultura Ariușd-Protocucuteni.

Ținând seama de faptul că întâlnim elemente din aceste două culturi, cât și de faptul că ne aflăm în nord-estul Munteniei, în zona de interferență a culturilor Gumelnița și a ceramicii pictate, credem că sîntem îndreptățiți să atribuim acest complex culturii Gumelnița-Ariușd. Materiale asemănătoare au fost descoperite în așezările de la Băiești—Aldeni¹ și Stoicani, fapt care a determinat pe unii cercetători să numească această cultură Aldeni sau Stoicani, corespunzînd din punct de vedere cronologic cu faza Gumelnița A₁.

Plastica. Reprezentările plastice descoperite se reduc exclusiv la două fragmente de piciorușe de lut ars, ce aparțin unor figurine antropomorfe de dimensiuni diferite.

Ocupațiile. Populația așezării neolitice de pe popina de la Largu avînd un caracter sedentar, firește că ocupația lor principală era cultivarea primitivă a plantelor, documentată atît prin rîșnița de piatră sus-amintită, cât și prin impresiunile de pleavă și paie de cereale, vizibile în spărturile bucăților de chirpici ars, resturi de la dărîmăturile locuințelor, ș.a.

Pe de altă parte, descoperirea unui însemnat număr de oase de animale domestice ne indică o altă ocupație tot atît de însemnată și anume creșterea vitelor. Pe lîngă acestea, putem enumera și unele îndeletniciri cum ar fi: vînatul, pescuitul, țesutul, olăritul ș.a., dovedite prin descoperirea altor materiale arheologice corespunzătoare lor.

Întregul material arheologic al așezării neolitice de la Largu, situată pe popina din lunca Călmățuiului, ne determină s-o atribuim complexului de cultură Gumelnița-Ariușd, caracterizîndu-se printr-un pronunțat aspect regional (din nord-estul Munteniei). Așezarea corespunde din punct de vedere cronologic cu Gumelnița A₁.

IV. Ultima parte a campaniei de săpături arheologice întreprinse de noi în anul 1957 s-a încheiat cu un mic sondaj, făcut într-o așezare din perioada de început a migrației popoarelor (secolele III—IV e.n.) de pe teritoriul comunei Bălteni, la 3 km nord de comuna Largu (fig. 1).

Punctul arheologic se află situat în partea de sud-est a comunei Bălteni, în perimetrul G.A.C. « 1 Mai », din imediata apropiere a iazului de pește amenajat în talvegul gîrlei Strîmbu.

Cea mai mare parte din așezare este distrusă de o serie de gropi, făcute pentru scoaterea lutului. Sondajul a avut ca scop edificarea noastră asupra așezării, precum și salvarea unor importante materiale arheologice existente în malurile gropilor.

S-a trasat un șanț lung de 15 m, lat de 2 m, adînc de 0,50—1 m (terenul fiind în pantă), orientat nord-sud. Acesta a scos la lumină urme materiale de locuire ce fac parte din inventarul unui bordei de formă rectangulară, săpat la baza

¹ Gheorghe Ștefan, *Raport asupra săpăturilor de pe dealul « Balaurul », com. Aldeni, jud. Buzău și Raport asupra săpăturilor și cercetărilor arheologice de la*

Băiești—Aldeni, jud. Buzău, în Raport asupra activității științifice a Muzeului național de antichități în anii 1942 și 1943, București, 1944, p. 31—34 și p. 74—76.

pământului negru cenușos la $-0,50$ m față de nivelul solului actual. Fundul gropii bordeiului pătrunde pînă în pământul galben¹ (fig. 5).

Groapa a fost umplută cu multă cenușă amestecată cu cioburi, oase de animale și cărbuni, găsite către fundul gropii, probabil resturile de la grinzile bordeiului care a sfîrșit prin incendiu. În interiorul bordeiului, pe podină, s-a descoperit o gropiță umplută cu cenușă și cărbuni. Aceasta a servit probabil la vreo furcă interioară, care susținea grinda centrală de la acoperișul bordeiului.

Stratul arheologic fiind foarte frămîntat, presupunem că aici a fost o locuire intensă.

Inventarul acestui bordei este foarte sărăcăcios, reducîndu-se aproape exclusiv la ceramică și oase de animale domestice. Dintre obiecte nu putem aminti decît un singur fragment de suport de frigare din lut ars. Majoritatea materialului

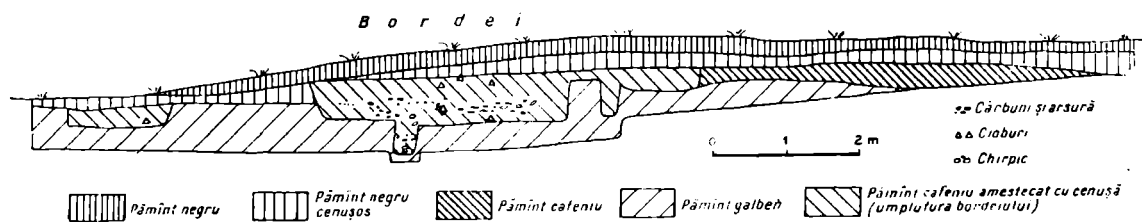

Fig. 5. — Profil prin bordeiul de la Bălteni (sec. III—IV e.n.).

ceramic se află în stare fragmentară. Puțin din el se poate reconstitui. Printre cioburi se află și unele de proveniență romană (fig. 6/8).

Din punct de vedere al prelucrării, ceramica se poate grupa în două: a) ceramică lucrată la roata olarului și b) ceramică lucrată grosolan cu mîna.

a) După calitatea pasteii, ceramica din grupa aceasta se poate subîmpărți în: 1) ceramică fină (fără impurități) și 2) ceramică inferioară (cu mult degresant: pietricele și nisip în compoziția pasteii).

1. Ceramică de calitate fină, bine arsă, sonoră la lovire, avînd muchiile tăioase în spărtură. Este de culoare cenușie sau cenușie-albicioasă și mai rar gălbuie. După profilurile cioburilor se pot deduce numai cîteva tipuri de vase și anume: borcanele (fig. 6/1—2), străchinile și castroanele cu umărul unghiular, în diferite variante (fig. 6/3—4), cămile mari și mici cu torți (fig. 6/6—7) ș.a.

Decorul acestei categorii ceramice constă în primul rînd dintr-o lustruire perfectă a vaselor (fig. 6/4), din incizii de linii fine sau ușoare caneluri, din mici brîuri în relief sau dungă lucioase cu reflexe plumburii, toate aplicate orizontal și de obicei pe umerii vaselor (fig. 6/1—7).

2. Cealaltă ceramică, prelucrată din pastă inferioară, este de asemenea bine arsă, zgrunțuroasă în spărtură, de culoare cenușie, gălbuie sau gălbui-cărămizie. Repertoriul tipologic cuprinde cunoscutele oale fără torți (fig. 6/9); străchinile mari și castroanele bitronconice cu fundurile inelare, și îndeosebi chiupurile pentru păstratul proviziilor etc. Ornamentul este redat obișnuit prin fascicole de linii în valuri sau în zig-zag, orizontale, incizate puternic (fig. 6/10, 12).

Ceramica din grupa a 1 și a 2 se găsește răspîndită într-o mare arie de cultură, ale cărei limite se extind începînd din R. S. S. Ucraina² (Cerneahov) și

¹ În profilul șanțului nr. 1 (fig. 5), pe lângă bordeiul descris se poate observa, ceva mai la suprafață, profilarea unui alt bordei identic, care n-a putut

fi săpat și studiat.

² A. A. Spițin, *Поля погребальных урн*, în SA, X, 1948, p. 57 și urm.

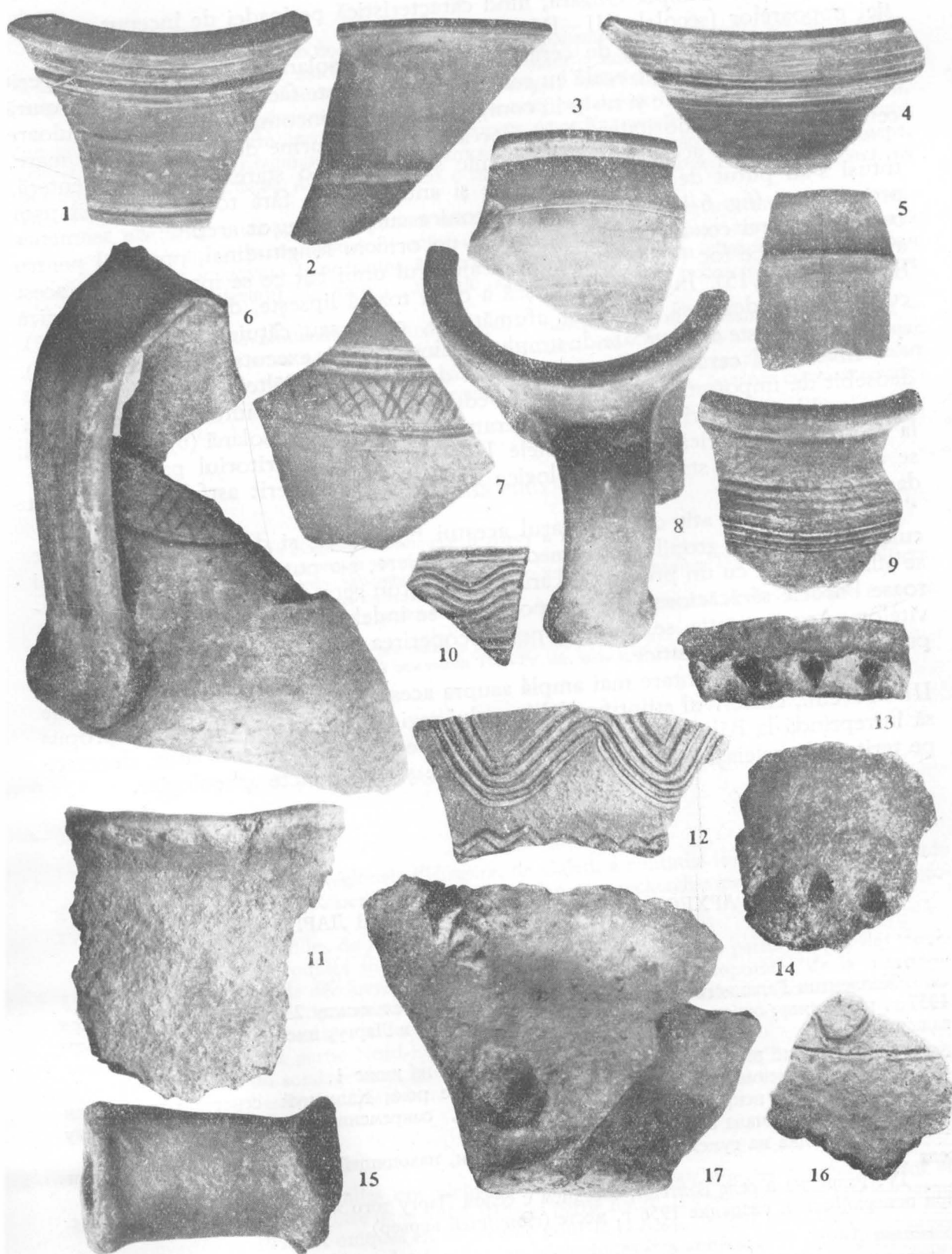

Fig. 6. — Fragmente ceramice din bordeiul sec. III — IV e.n. de la Bălteni.

pînă departe în Cîmpia Ungară, fiind caracteristică perioadei de început a migrației popoarelor (secolele III—IV e.n.).

b) Ultima categorie de ceramică, lucrată grosolan cu mîna, s-a descoperit într-o proporție aproape egală cu cealaltă descrisă. Este făcută dintr-o pastă impură cu multe cioburi pisate și nisip în compoziția sa, arsă incomplet, friabilă, de culoare cenușie-gălbuie. Majoritatea cioburilor au puternice urme de arsură sau afumare.

Cu toate că acest material ceramic se află într-o stare foarte fragmentară, totuși s-au putut deduce unele forme și anume: oale fără torți cu umerii ușor proeminenți (fig. 6/11), apoi vase tronconice cu pereții ușor arcuiți; de asemenea o tîgaie a cărei coadă este prevăzută cu un orificiu longitudinal, probabil pentru a fi luată de pe foc (de la distanță) cu ajutorul unui băț ce se introducea în acest orificiu (fig. 6/15). În sfîrșit o ceașcă a cărei toartă lipsește, de formă tronconică cu gura larg deschisă, de tipul afumătoare, opaiț sau cătuie dacică (fig. 6/17).

Decorul este cît se poate de simplu și neîndemînat executat (fig. 6/13—14, 16).

Inventarul ceramic al acestui bordei descoperit la Bălteni pune o problemă deosebit de importantă din punct de vedere al elementului autohton. Ne referim în general la repertoriul tipologic al ceramicii de factură grosolană (b), și îndeosebi la afumătoria dacică tîrzie (secolele III—IV e.n.). Pe teritoriul patriei noastre se află numeroase stațiuni arheologice unde s-au descoperit astfel de afumători dacice¹.

Ținînd seama atît de inventarul acestui bordei, cît și de materialul ceramic cules din malurile gropilor din imediata apropiere, s-a putut deduce că la Bălteni se află o așezare cu un pronunțat caracter autohton geto-dacic, alcătuită din numeroase bordeie sărăcăcioase, a cărei populație se îndeletnicea mai mult cu creșterea vitelor. Argumentația se bazează pe descoperirea unei apreciable cantități de oase de animale domestice.

Pentru o documentare mai amplă asupra acestei așezări omenești, din secolele III—IV e.n., colectivul științific al Muzeului regional de istorie Galați și-a propus să întreprindă la Bălteni cercetări arheologice pe o scară ceva mai largă, deoarece pe teritoriul aceleiași comune au fost depistate și alte puncte arheologice.

IOAN T. DRAGOMIR

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ РАСКОПКИ В ЛАРГУ

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

Коллектив Галацкого областного исторического музея между 23 сентября и 16 октября 1957 г. продолжал охранные археологические раскопки в Ларгу, имея в своем плане четыре задания.

I. Окончание раскопки сарматского могильника на дюне 1.

II. Продолжение раскопок на нижней террасе реки Кэлмэзуй северной части дюн (дюны 1 и 2) для вскрытия жилищ в поселении, современном сарматскому могильнику (III—IV вв. н.э.) начала переселения народов.

III. Разведка на гумельницкой возвышенности, находящейся в северо-восточной части села Ларгу.

IV. Разведка в селе Бэлтени, соседнем с селом Ларгу того же района, на вскрытом еще при поверхностной разведке 1956 г. месте (глиняный карьер).

¹ Pentru aria de răspîndire și pentru comparațiile materialului dacic de la Bălteni, vezi raportul meu

asupra săpăturilor de la Cavadinești (punctul II, locuința migrații), în acest volum, p. 453.

ture. Cette station avait des affinités avec la nécropole sarmate des IIIe – IVe siècles de notre ère, dont les restes se trouvent dans les dunes avoisinantes.

III. Le matériel archéologique découvert ainsi que l'aspect géomorphologique de la station néolithique de la zone non inondable des forêts inondables du Călmățui, à Largu, ont déterminé l'auteur à attribuer cette station, caractérisée par un aspect régional très marqué (du Nord-Est de la Valachie), au complexe de la civilisation de Gumelnița-Ariușd. Au point de vue chronologique, cette station correspond à la phase Gumelnița A₁.

IV. Si l'on tient compte de l'inventaire de ce fond de cabane, d'une part, et du matériel céramique recueilli sur les bords des fosses, sises dans le voisinage immédiat, de l'autre, on peut affirmer qu'il y a à Bălteni une station des IIIe – IVe siècles de notre ère, à caractère géto-dace très prononcé, formée de nombreux fonds de cabanes des plus pauvres, dont la population s'adonnait à l'élevage plutôt qu'à l'agriculture.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Vallée du Călmățui. Fouilles de Largu et de Bălteni.

Fig. 2. — Largu. Croquis des sondages exécutés sur la terrasse inférieure du Călmățui (1956—1957).

Fig. 3. — 1—14, fragments céramiques de l'habitation de surface et du fond de cabane, IIIe — IVe siècles de notre ère, de Largu; 15—17, phase initiale de la première période de l'âge du fer.

Fig. 4. — Fragments céramiques recueillis dans la zone non inondable (« popina ») de Largu: 1—2, civilisation de Boian; le reste appartient à la civilisation de Gumelnița.

Fig. 5. — Coupe à travers le fond de cabane de Bălteni (IIIe — IVe siècles de notre ère).

Fig. 6. — Fragments céramiques trouvés dans le fond de cabane de Bălteni (IIIe — IVe siècles de notre ère).